

פרשת תצווה – פורים

הדרך הנכונה להתקרבות

1. שמות (פרשת תצווה) פרק כז פסוק כ

(כ) וְאַתָּה תִצְוֶה אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְיִקְחוּ אֵלֶיךָ שֶׁמֶן זֵית זָךְ כְּתִית לְמָאוֹר לְהַעֲלֹת נֵר תָּמִיד: ... (פרק כח א) וְאַתָּה הִקְרַב אֵלֶיךָ אֶת אֶהָרֹן אַחִירָךְ וְאֶת בְּנָיו אִתּוֹ מִתּוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְכַהֵנּוּ לִי אֶהָרֹן קָדָב וְאַבְיָהוּא אֶלְעָזָר וְאַיִתְמָר בְּנֵי אֶהָרֹן: (ב) וְעָשִׂיתָ בְּגָדֵי קֹדֶשׁ לְאֶהָרֹן אַחִירָךְ לְכַבֹּד וּלְתַפְאֶרֶת:

2. חזקוני שמות (פרשת תצווה) פרק כח פסוק ב

(ב) ועשית בגדי קדש משגמר צווי מלאכת המשכן למדהו מלאכת הבגדים שילבשו בבואם בו.

3. חזקוני שמות (פרשת תצווה) פרק כז פסוק כ

(כ) ואתה תצווה לאחר שגמר לומר כל צווי מלאכת המשכן פירש לו היאך יתקנו לו אורה

4. בעל הטורים שמות (פרשת תצווה) פרק כז פסוק כ

(כ) ואתה תצווה. לא הזכיר משה בזה הסדר, מה שאין כן בכל החומש, שמשעה שנוולד משה אין סדר שלא הזכיר בה. והטעם משום שאמר מחני נא מספרך אשר כתבת (להלן לב לב) (זהר פנחס רמו א) וקללת חכם אפילו על תנאי באה (מכות יא א), ונתקיים בזה.

יסוד האו"ח הקדוש

5. אור החיים שמות (פרשת תצווה) פרק כח פסוק א

ואתה הקרב אליך. טעם אומרו ואתה, גם אמר לשון הקרבה, גם אמר תיבת אליך, יתבאר על דרך אומרם ז"ל (שמו"ר פ"ג) כי הכהונה למשה היתה למנה אלא לצד שמאן ללכת בדבר ה' אחר כמה פעמים חרה ה' בו והסירו מגבירת הכהונה באומרו (לעיל ד' י"ד) הלא אהרן אחיך הלוי פירוש שהיה לוי ועכשיו נעשה כהן עד כאן. לזה אמר לו בשעת מעשה ואתה פירוש לא לצד שאני מצוך לבד אלא גם אתה מצד עצמך הקרב את אהרן במקומך ותעשה הדבר כאלו אתה חפץ בו כי זה לך במקום קרבן לכפרה על אשר העזת פניך לפני ה', ואומרו אליך לכפרתך בהקריב את אהרן ויתן לו גדולתו אין לך קרבן גדול מזה:

עוד ירמוז באומרו הקרב אליך כי על ידי חטא האדם מתרחק בחינת ענף נשמתו שכנגד אותו ענף שבו חטא משורשו הגדול כפי גדלו והקטן כו', והנה באמצעות ההפצרות שהפציר בשליחות ה' גרם להתרחקות ענף אחד מענפי נשמתו משורשה, והגם כי ה' הענישו אף על פי כן כל עוד שלא קיבל העונש הפגם עומד במקומו והרחוק עודנו מרוחק, לזה בשעת תכלית הדבר הודיעו כי בזה יהיה מתקרב הרחוק, והוא אומרו ואתה הקרב אליך פירוש הקרב לעצמך פירוש לבחינתך שרחוקה באמצעות החטא ההוא, ונתכוון ה' להודיעו כי זה תיקונו, ומזה אני משכיל על דבר שאמרו ז"ל בסוף ברכות (נ"ד א) חייב אדם לברך על הרעה כשם שהוא מברך על הטובה וכו' ומפרש בגמרא (שם ס' ב) לקבל הרעה בשמחה כשם ששמח בטובה עד כאן. והיה הדבר קצת בעיני רחוק, ועל פי הדברים האמורים בענין הנה היסורין הם מקריבין ענפי הנשמה שהיו רחוקים משורשם, שאין לך רע ומר כעוזבו את ה' אלקיו, ובאמצעות היסורין יתקרב הרחוק ועל זה ישמח לב המשכיל

6. שמות רבה (וילנא) (פרשת תצווה) פרשה לו סימן א

ואתה תצווה, הה"ד (ירמיה יא) זית רענן יפה פרי תואר קרא ה' שמך, וכי לא נקראו ישראל אלא כזית הזה בלבד והלא בכל מיני אילנות נאים ומשובחים נקראו ישראל ... אלא מה הזית הזה עד שהוא באילנו מגרגרין אותו ואח"כ מורידין אותו מן הזית ונחבט, ומשחובטין אותו מעלין אותו לגת ונותנין אותו במטחן ואח"כ טוחנין אותו ואח"כ מקיפין אותו בחבלים, ומביאין אבנים ואח"כ נותנין את שומן כך ישראל באין עובדי כוכבים וחובטין אותם ממקום למקום וחובשים אותן וכופתין אותם בקולרין ומקיפין אותן טרטיטין ואח"כ עושין תשובה והקב"ה עונה להם,

7. תלמוד בבלי מסכת מנחות דף נג עמוד ב

ואמר רבי יוחנן: למה נמשלו ישראל לזית? לומר לך: מה זית אינו מוציא שמנו אלא ע"י כתיבה, אף ישראל אין חוזרין למוטב אלא ע"י יסורין.

8. תלמוד בבלי מסכת מגילה דף יד עמוד א

ויסר המלך את טבעתו אמר רבי אבא בר כהנא: גדולה הסרת טבעת יותר מארבעים ושמונה נביאים ושבע נביאות שנתנבאו להן לישראל, שכולן לא החזירום למוטב, ואילו הסרת הטבעת החזירתן למוטב.

9. תורת משה שמות פרק כז (פס' כ-כא) פסוק כ

כי כל הנביאים אינם פועלים אלא כמפוח באש פחם, שאם אין כאן ניצוץ עכ"פ לא יבעירו, ואם יש אור קטן יאירו הם אור גדול, אבל אם אין כאן אפי' ניצוץ קטן כמו שהיה בדורו של חורבן כדכתיב (שה"ש ה' ג') פשטתי את כתנתי איככה אלבשנה רחצתי את רגלי איככה אטנפם, אז לא יועילו כל הנביאים. אך הסרת טבעת האיר מתוך חשיכה אפילה והחזירן למוטב, ולא עוד אלא שמתחלה קבלו התורה מאונס והדר קבלוהו בימי אחשורוש בשמחה ורצון, ולא יטענו עוד מודעא רבה לאורייתא (כשבת פ"ח ע"א). ונ"ל דזה רמז קצת בפרשתינו עפ"מ"ש במדרש זית רענן יפ"ת קרא ה' שמך

10. חברתא - הערות מגילה דף יד עמוד א הערה (568)

יש לבאר, אמאי נקט "גדולה הסרת טבעת", ולא נקט סתם: "גזירת המלך"? ומבאר היערות דבש [ח"א דרוש י"ז], דלכאורה קשה, אמאי נקט קרא: "ויסר המלך את טבעתו וגו' ויתנה להמן", הול"ל בקיצור: "ויתן המלך את טבעתו להמן", בלי להזכיר את ענין ההסרה?! אלא, שדת המלך שלא נחתמה בטבעת המלך - לא היה לה תוקף כלל. וכדי שהמן יהיה בטוח שהמלך לא ישנה דעתו [שהרי הפכפך היה], הסיר את טבעתו ונתנה להמן. לא רק כדי לחתום על הגזירה, אלא שגם יחזיקנה בידו, ועי"כ א"א לשנות הדת ללא רצונו של המן. ומזה נחרדו ישראל, דקודם לכן חשבו, שאולי המלך ישנה דעתו. אבל כששמעו שהסיר המלך טבעתו ונתנה להמן, וא"א לשנות ללא הסכמתו, חרדו ועשו תשובה. ושפיר אמרו: "גדולה הסרת טבעת וכו'".

הדרך לאהבה באה מהמסירות והנתינה

11. דעת חכמה ומוסר חלק א מאמר כח

"ויתיצבו בתחתית ההר - אמר ר' אבדימי בר חמא מלמד שכפה הקדוש ברוך הוא עליהם את ההר כגיגית וכו' אמר רב אחא בר יעקב מכאן מודעא רבה לאורייתא אמר רבא אעפ"כ הדר קבלוה בימי אחשורוש דכתיב "קימו וקבלו היהודים, קיימו מה שקבלו כבר" (שבת פ"ח). ורואים אנו בחז"ל טענה שקבלת התורה היתה עדיין בגדר הכרח, והוא דבקבלת התורה נפתחו להם כל הרקיעים והי' אצלם ביטול היצר, אבל כל זה הלא הי' מחמת האור הגדול, ומביטול היצר מחמת האור הגדול אין היצר נעשה אוהב, ובאמת הרי "סרו מהר". ודוקא באחשורוש, בחשך הגדול, בצרות ופורעניות הגדולות "אשר הכייתי בית מאהב" (זכרי' יג' ו), דוקא במצב כזה היצר נעשה אוהב. "גדולה הסרת טבעת יותר ממ"ח נביאים" (מגילה יד א) - מ"ח נביאים ה"ה אור וחכמה, והסרת טבעת הר"ז חשך; ואמנם אחר ה"קיימו וקבלו" שבימי אחשורוש לא אירע "סרו מהר", ונשארה הקבלה לעולם.

21. שו"ת חתם סופר חלק א (אורח חיים) סימן קצו
אך בס' מנות הלוי להרבות השלום והריעות, היפך מרגילתו של הצר
שאמר מפוזר ומפורד, פי' במקום שראוי להיות עם א' הנם מפוזרים
ומפורדים במחלוקת, לכן תקנו משלוח מנות,

22. מתוך אתר ישיבת הר ברכה מאמר הרב גור גלון
שמעתי דבר נפלא מהרב דוד דודקביץ שליט"א ... בשם האדמו"ר
מאמשינוב שליט"א, שכיוון שאנו יודעים שכל מכה במצרים שימשה
חודש, ומכת בכורות הייתה בי"ד בניסן, הרי שיוצא שמכת החושך
הייתה בפורים. עניינה של מכת החושך – שלא ראו איש את אחיו,
ואנו, בפורים, מתקנים מכה זו על ידי התבוננות איש ברעהו ואיש
בקרובו, ומרבים בנתינה כדי להרבות אהבה.

23. בסוד הדברים הרב יובל אשורב
מסופר על 'החתם סופר' שהיה לו גמ"ח של כספים. הוא היה תומך
באנשים עניים. ביחד עם שקית הכסף היה נותן שקית עם אבנים
קטנות לכל עני. יום אחד שאל אותו אחד מתלמידיו לפשר שקית
האבנים הזאת. ענה לו החתם סופר: "יש כלל: אם אתה רוצה
שמישהו יהיה שונא שלך תכניס אותו כל יום לבית ותתן לו לאכול
בחינם בסוף הוא יהיה השונא שלך. אני רק נותן להם ולכן אני יודע
שיום אחד הם יבואו לזרוק עלי אבנים אז אני נותן להם אבנים קטנות
שלא יזרקו עלי אבנים גדולות..."

דורות ראשונים היה בהם מסירות נפש

24. תלמוד בבלי מסכת ברכות דף כ עמוד א
אמר ליה רב פפא לאביי: מאי שנא ראשונים דאתרחיש להו ניסא,
ומאי שנא אן דלא מתרחיש לן ניסא? אי משום תנויי - בשני דרב
יהודה כולי תנויי בבזיקין הוה, ואן קא מתנין שיתא סדרי! ... ואילו
רב יהודה, כי הוה שליף חד מסאניה - אתי מטרא, ואן קא מצערין
נפשין ומצוח קא צוחינן - ולית דמשגח בן! - אמר ליה: קמאי הוה קא
מסרי נפשייהו אקדושת השם, אן לא מסרינן נפשינן אקדושת השם

25. אמרי אמת ויקרא פרשת אמור שנה תרעו
איתא (יומא פו א) היכי דמי חילול השם וכו' כגון אנא דמסגינא ארבע
אמות בלא תורה ובלא תפילין, מדה טובה מרובה וכשמקדשין השם
אפילו מעט זה ג"כ הוי קידוש השם, ובודאי מסירות נפש בשלימות
היא המצוה הגדולה ואעפ"כ כשאדם מטה עצמו מעט, כשמוסר
מעצמו מעט, זה ג"כ הוי קידוש השם, וראיה מהא דאיתא בגמ'
(ברכות כ א) קמאי הוה קא מסרי נפשייהו אקדושת השם ואיתא שם
שרב אדא בר אהבה קרע מלבוש מארמית בשוק שסבר שהיא בת
ישראל ופרע לה ד' מאות זוז, ותימה שזה יקרא קידוש השם שהוא
דבר שבממון בלבד, אלא שכאשר אדם נותן מעצמו מעט, ממעט כבוד
עצמו ומרבה כבוד שמים (במד"ר ד כ), זה ג"כ הוי קידוש השם דמה
לי קטליה כולה מה לי קטליה פלגא

26. תלמוד בבלי מסכת ברכות דף סא עמוד ב
ואהבת את ה' אלקיך. תניא, רבי אליעזר אומר: אם נאמר בכל נפשך
למה נאמר בכל מאדך? ואם נאמר בכל מאדך למה נאמר בכל נפשך?
אלא: אם יש לך אדם שגופו חביב עליו מממונו - לכך נאמר בכל נפשך,
ואם יש לך אדם שממונו חביב עליו מגופו - לכך נאמר בכל מאדך.
רבי עקיבא אומר: בכל נפשך אפילו נוטל את נפשך.

27. תלמוד בבלי מסכת חגיגה דף ט עמוד ב
וראיתם בין צדיק לרשע בין עבד אלקים לאשר לא עבדו, היינו צדיק
היינו עובד אלקים, היינו רשע היינו אשר לא עבדו! - אמר ליה: עבדו
ולא עבדו - תרוייהו צדיקי גמורי נינהו. ואינו דומה שונה פרקו מאה
פעמים לשונה פרקו מאה ואחד. - אמר ליה: ומשום חד זימנא קרי
ליה לא עבדו? אמר ליה: אין

28. תניא ליקוטי אמרים פרק טו
ובזה יובן מ"ש בגמרא דעובד אלקים היינו מי ששונה פרקו מאה
פעמים ואחד ולא עבדו היינו מי ששונה פרקו מאה פעמים לבד והיינו
משום שבימיהם היה הרגילות לשנות כל פרק מאה פעמים....

12. אסתר פרק ד פסוק יא

(יא) כַּל עֲבָדֵי הַמֶּלֶךְ וְעַם מְדִינַת הַמֶּלֶךְ יוֹדְעִים אֲשֶׁר כָּל אִישׁ וְאִשָּׁה
אֲשֶׁר יְבֹא אֶל הַמֶּלֶךְ אֶל הַחֹצֵר הַפְּנִימִית אֲשֶׁר לֹא יִקְרָא אַחַת דָּתוֹ
לְהִמָּיֵת לְבַד מֵאֲשֶׁר יוֹשִׁיט לוֹ הַמֶּלֶךְ אֶת שַׂרְבִּיט הַזֶּהב וְחָיָה וְאִנִּי לֹא
נִקְרָאתִי לְבֹא אֶל הַמֶּלֶךְ זֶה שְׁלוֹשִׁים יוֹם: ... (פרק ה פסוק א) 'הי' ב'יום'
השלישי ותלבש אסתר מלכות ותעמד בחצר בית המלך הפנימית נכח
בית המלך והמלך יושב על כסא מלכותו בבית המלכות נכח פתח
הבית:

13. תלמוד בבלי מסכת מגילה דף יד עמוד ב

ויהי ביום השלישי ותלבש אסתר מלכות, בגדי מלכות מיבעי ליה!
אלא: שלבשתה רוח הקודש.

14. מתוך שיחה של הרב יעקב שפירא

הרמב"ם במורה נבוכים אומר שאדם שמוסר נפשו על ישראל הקב"ה
מרומם אותו עד לדרגת רוח הקודש, למעלה מהמדרגה שלו. אבי
צ"ל פירש לפי זה את הפסוק "ותלבש אסתר מלכות". רש"י שם (על
פי הגמרא במגילה) מבאר שאסתר לבשה רוח הקודש. מהו הקשר
שבין לבישת מלכות לכך שאסתר זכתה פתאום לרוח הקודש? הסביר
אבי מורי ע"פ המורה נבוכים, בשכר מסירות הנפש הגדול של אסתר,
שאמרה "ובכן אבוא אל המלך אשר לא כדת, וכאשר אבדתי אבדתי",
זכתה באותה שעה לרוח הקודש, "ותלבש אסתר מלכות".

15. הרב דסלר קונטרס החסד

הורגלנו לחשוב כי הנתינה לתולדת האהבה, כי לאשר יאהב האדם-
יטיב לו. אבל הסברה השניה היא, כי יאהב האדם את פרי מעשיו,
בהרגישו אשר חלק מן עצמיותו בהם הוא- אם בן יהיה, אשר ילד או
אימן, או חיה אשר גידל, ואם צמח אשר נטע, או אם גם מן הדומם,
כמו בית אשר בנה- הנהו דבוק למעשי ידיו באהבה, כי את עצמו ימצא
בהם... כי כך שנינו במסכת דרך ארץ טזא (פ"ב) 'אם חפץ אתה
להידבק באהבת חברך, הוי נושא ונותן בטובתו... אך יתבונן האדם,
כי לאשר ייתן יאהב, וגם נושא ונותן בטובתו... ואז יבחין
ויבין כי זה אשר זר נחשב לו, הוא רק מאשר טרם נתן לו ועוד לא
הטיב עמו. אם יתחיל להיטיב את כל אשר ימצא, כי אז ירגיש אשר
כולם המה קרוביו, כולם אהוביו, כי כולם יש לו חלק, ובכולם
התפשטה עצמותו.

16. יונה פרק ד פסוק י - יא

(י) ויאמר ה' אתה חסד על הקיקיון אשר לא עמלת בו ולא גדלתו שכן
לילה היה וכן לילה אבד: (יא) ואני לא אחוס על נינהו העיר הגדולה
אשר יש בה הרבה משתים עשרה רבו אדם אשר לא ידע בין ימינו
לשמאלו ובהמה רבה:

17. רד"ק יונה פרק ד פסוק י

אשר לא עמלת בו ולא גדלתו - הדבר שיעמול בו האדם הוא עצב
יותר באבדו ואעפ"י שהאל ית' לא עמל ביצירת הנבראים דברה תורה
לשון בני אדם להבין השומעים:

18. אסתר פרק ג פסוק ח

(ח) ויאמר המן למלך אחשוורוש ישנו עם אחד מפזר ומפורד בין
העמים בכל מדינות מלכותך ודתיהם שנות מקל עם ואת דתי המלך
אינם עשים ולמלך אין שנה להניחם:

19. אסתר פרק ט פסוק יט

(יט) על כן היהודים הפרוזים הפרזים הישבים בערי הפרזות עשים
את יום ארבעה עשר לחדש אדר שמחה ומשתה ויום טוב ומשלוח
מנות איש לרעהו: פ

20. שולחן ערוך אורח חיים הלכות מגילה ופורים סימן תרצה סעיף ד

חייב לשלוח לחבירו שתי מנות בשר או של מיני אוכלים, שנאמר:
ומשלוח מנות איש לרעהו שתי מנות לאיש אחד. וכל המרבה לשלוח
לרעים משובח;

ולכן זאת הפעם המאה ואחת היתרה על הרגילות שהורגל מנעוריו שקולה כנגד כולן ועולה על גביהן ביתר שאת ויתר עז להיות נקרא עובד אלקים מפני שכדי לשנות טבע הרגילות צריך לעורר את האהבה לה

29. **פירוש הסולם לזוהר - שמות פרשת תצוה מאמר ואתה תצוה אות**
ואתה תצוה וגו' ואתה הקרב וגו': אמר רבי חייא, מה השינוי שבכאן מבכל המקומות, שכתוב, ואתה הקרב אליך. ואתה תדבר אל כל חכמי לב. ואתה תצוה את בני ישראל. ואתה קח לך בשמים ראש מר דרור. שלא כתוב כבכל המקומות, והקרב, ותדבר, ותצוה, ותקח. ומשיב. אלא הכל הוא בסוד עליון, כדי לכלול עמו השכינה. כי השכינה נקראת אתה, וכשכתוב ואתה היינו לכלול עמו השכינה בהצווי ובהדבור וכו'.

סיכום:

הדרך להתקרב אל ה' מגיעה דווקא מתוך נתינה ולא מתוך קבלה. התמודדות של אדם עם קשיים מביאה את האדם להשקעת מאמצים גדולים. ההשקעה הזו גורמת לקרבה שמביאה לאהבה. משה רבינו נענש על סירובו ללכת ולגאול את ישראל בכך שהכהונה עברה ממנו לאהרון. משה מצטווה לצוות את אהרון על בגדי כהונה למרות שהדבר כרוך בקושי גדול, אך דווקא פעולה זו יוצרת קירבה בין משה לקב"ה.

בימי מרדכי ואסתר עם ישראל מקבל את התורה מרצון דווקא משום שהם היו נתונים בקושי ומסרו עצמם לה'. התקרבות בין אנשים באה לא מתוך קבלה אלא מתוך נתינה והשקעה. על ידי מצוות משלוח מנות תיקנו ישראל את המצב של 'עם מפוזר ומפורד'.
שבת שלום ופורים שמח!!

